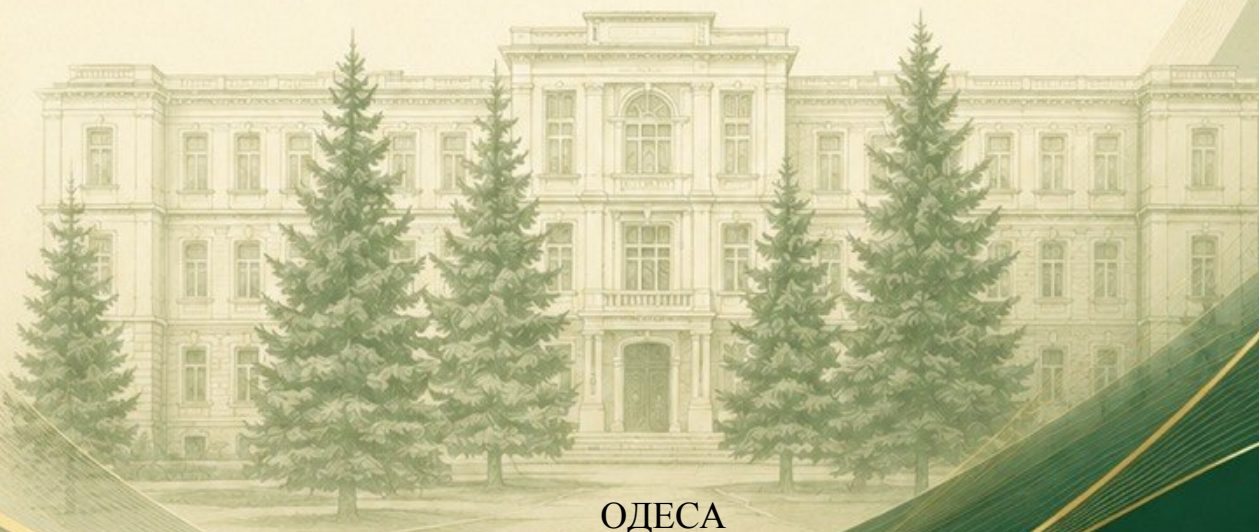

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціальної сфери

«ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ, МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ»

*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЇ
У МЕЖАХ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ (СТАЖУВАННЯ)
6 червня 2026 року*

ОДЕСА

DOI: <https://doi.org/10.24195/Zbarska2026>

УДК: 378:159.955:376.37

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Койчева Тетяна Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, в.о. першого проректора з навчальної та науково-педагогічної роботи.

Листопад Олексій Анатолійович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки.

Музиченко Ганна В'ячеславівна – проректор з наукової роботи, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського.

Соколова Ганна Борисівна – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, директор Навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту та спеціальної освіти.

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №15 від 25 червня 2026 р.)*

Рецензенти:

Форосян Ольга Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти.

Литовченко Світлана Віталіївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу освіти дітей з порушеннями сенсорного розвитку, Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

«Трансформація освітнього процесу в закладах вищої освіти: інноваційні підходи, методи та технології навчання»: збірник матеріалів конференції у межах всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації (стажування). Одеса : Університет Ушинського, 2026. 167 с.

До збірника увійшли матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції, присвячені актуальним питанням трансформації освітнього процесу в закладах вищої освіти, упровадженню інноваційних підходів, методів і технологій навчання, а також сучасним практикам у спеціальній освіті, логопедії та інклюзивному навчанні.

У представлених матеріалах науковці висвітлюють теоретичні й практичні аспекти модернізації освітнього середовища, розглядають ефективні форми організації навчання у ЗВО, аналізують можливості застосування інноваційних педагогічних технологій та окреслюють сучасні підходи до роботи в умовах спеціальної й інклюзивної освіти.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

3. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с.

4. Нор К.Ф. Ефективність використання групових форм навчальної діяльності. *Зб. матеріалів науково-практ. конф. МДПІ*. Миколаїв. 1997. С. 72–74.

**БОЙКО Ольга Павлівна,
ХАЛЕЦЬКА Катерина Віталіївна**

ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ПРОГРАМУВАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ГЕНЕРАТИВНОГО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Стрімкий розвиток інформаційних технологій, поширення генеративного штучного інтелекту та автоматизація процесів розробки програмного забезпечення спричиняють таку глибоку й прискорену трансформацію галузі програмування, що може розглядатися як один із найбільш масштабних етапів технологічних змін у сфері програмування. Сучасні зміни стосуються не тільки появи нових мов програмування, фреймворків та технологічних платформ. Відбувається глибоке переосмислення самої професійної ролі програміста, характеру його діяльності та вимог до професійної підготовки [2; 3]. Якщо раніше програмування переважно асоціювалося з безпосереднім написанням програмного коду, реалізацією алгоритмів і детальним опрацюванням синтаксичних конструкцій, то сьогодні все більшого значення набуває здатність до системного проектування, постановки задач та управління складними інформаційними системами.

Однією з ключових тенденцій сучасного етапу розвитку програмування, яку не можна ігнорувати, є поступовий перехід від моделі «ручного» створення коду до використання інтелектуальних систем підтримки розробки. Саме поширення генеративних AI-систем, таких як OpenAI ChatGPT, GitHub Copilot та Anthropic Claude помітно змінило характер професійної діяльності програміста, що, відповідно, викликає реакцію з боку освіти. Зазначені системи здатні автоматично генерувати програмний код, створювати документацію, пропонувати варіанти тестування, пояснювати помилки, а також здійснювати рефакторинг програмних рішень [2; 5]. Унаслідок цього здобувач освіти дедалі частіше виконує роль не безпосереднього «автора» кожного рядка коду.

Генеративні системи вже сьогодні здатні ефективно створювати типові вебзастосунки, CRUD-системи довільного призначення або окремі мобільні застосунки. Паралельно стрімко розвиваються нові напрями IT-галузі, серед яких особливе місце займають штучний інтелект, машинне навчання, аналіз

даних, кібербезпека, робототехніка, хмарні технології, low-code/no-code платформи, квантові обчислення, а також технології доповненої та віртуальної реальності, що постійно змінює вимоги до змісту професійної підготовки майбутніх фахівців і зумовлює необхідність регулярного оновлення освітніх програм [1; 4].

Освітні системи, що характеризуються певною інерційністю, не завжди встигають оперативно зреагувати на динамічний розвиток цих напрямів та адаптувати зміст, методи та форми навчання до змін у професійної діяльності програміста. Особливої актуальності зазначена проблема набуває у процесі навчання програмування майбутніх учителів інформатики, оскільки традиційні підходи до організації практичної та самостійної роботи поступово втрачають ефективність в умовах широкого використання генеративних AI-систем. Майбутній учитель інформатики повинен не лише володіти сучасними засобами програмування та AI-інструментами, а й уміти організувати навчання школярів в умовах широкої доступності генеративних систем, формувати AI-грамотність, що передбачає здатність відповідально використовувати генеративні системи, критично оцінювати результати їхньої роботи, дотримуватись принципів академічної доброчесності та навчати цьому здобувачів освіти, розвивати алгоритмічне мислення учнів [4; 6].

Традиційна модель навчання програмування, побудована за схемою «лекція — лабораторна робота — екзамен», уже не повною мірою відповідає сучасним викликам. Якщо раніше одним із головних показників успішності навчання програмування вважалася здатність студента самостійно написати програму відповідно до поставленого завдання, то в сучасних умовах такий підхід уже не може повною мірою забезпечувати об'єктивну перевірку рівня сформованості компетентностей, оскільки використання інструментів генеративного штучного інтелекту фактично уможливорює миттєве отримання готових програмних рішень навіть для достатньо складних задач. Відповідно проблема об'єктивного оцінювання рівня сформованості програмістських компетентностей здобувачів освіти стає вельми актуальною, оскільки використання AI-систем ускладнює визначення ступеня самостійності виконання практичних завдань [3; 5]. Унаслідок цього традиційні домашні завдання типу «Напишіть програму, яка...» поступово втрачають свою ефективність як інструмент контролю знань і самостійної діяльності здобувачів освіти. Проте це не свідчить про втрату актуальності навчання програмування. Навпаки, трансформація IT-галузі спричиняє зміну самого змісту програмістської підготовки: ключовим стає не механічне написання коду, а здатність до аналізу задач, проєктування рішень, критичного оцінювання результатів роботи AI-систем та організації ефективної взаємодії людини з інтелектуальними цифровими інструментами [2; 6].

За таких умов відбувається принципове зміщення акцентів у методиці навчання програмування. Якщо традиційний підхід значною мірою

орієнтувався на вивчення синтаксису мов програмування, відтворення типових конструкцій та технічну реалізацію алгоритмів, то сучасна підготовка має бути спрямована насамперед на формування алгоритмічного, системного та критичного мислення. Особливого значення набувають уміння аналізувати умову задачі, здійснювати декомпозицію складних проблем, обирати оптимальні способи розв'язання, оцінювати ефективність алгоритмів, виявляти помилки у згенерованому коді та пояснювати логіку отриманих рішень. Таким чином, програмування поступово трансформується з діяльності, пов'язаної переважно з технічним написанням коду, у сферу проектування та інтелектуального аналізу [2; 6].

У зв'язку з цим змін зазнають і підходи до організації навчальних завдань. Одним із перспективних напрямів є використання AI-згенерованого коду як об'єкта аналізу. Замість традиційних завдань на самостійне написання стандартних алгоритмів доцільно пропонувати здобувачам освіти завдання, пов'язані з пошуком помилок, оптимізацією, аналізом складності, оцінюванням безпечності та вдосконаленням програмних рішень, створених AI-системами. Такі завдання потребують глибшого розуміння алгоритмів і сприяють формуванню критичного ставлення до результатів автоматизованої генерації коду [3; 5].

Водночас суттєво зростає роль пояснення та аргументації програмних рішень. Оскільки AI-системи можуть генерувати готовий код без участі студента, особливої ваги набуває перевірка розуміння здобувачем логіки роботи програми. Це актуалізує використання усних захистів, коментування коду, трасування алгоритмів, створення відеопояснень та інших форм діяльності, спрямованих на демонстрацію глибини розуміння матеріалу. У таких умовах важливим стає не лише отримання правильного результату, а й здатність пояснити процес його досягнення, обґрунтувати вибір алгоритму та запропонувати альтернативні способи розв'язання задачі [3].

Особливої важливості набуває також проєктне та колаборативне навчання: генеративні AI-системи достатньо ефективно справляються зі створенням окремих фрагментів коду, однак значно складніше автоматизувати процес побудови цілісної програмної системи, врахувати всі вимоги, організувати архітектуру застосунку, тестування та інтеграцію компонентів. Саме тому дедалі більшої актуальності набуватимуть довготривалі командні проєкти, реальні кейси та міждисциплінарні задачі [2; 6].

Окремої уваги потребує розвиток умінь модифікації та супроводу програмних систем, доцільним є використання завдань, спрямованих на модифікацію програм відповідно до нових умов, розширення функціональності, усунення помилок та оптимізацію наявних рішень.

Парадоксально, проте в умовах стрімкого розвитку AI можливе часткове повернення до завдань, що виконуються без використання комп'ютера. Побудова алгоритмів у вигляді псевдокоду, створення блок-схем, трасування

виконання програм, логічні задачі та паперове моделювання алгоритмів можуть знову набути актуальності як засоби перевірки сформованості алгоритмічного мислення [5]. Такі форми роботи знов дозволять оцінити здатність студента до самостійного аналізу й побудови логічних конструкцій без опори на автоматизовані інструменти генерації коду.

Варто відмітити, що за умов трансформації методики навчання програмування змінюється і професійна роль викладача. Викладач уже давно не виступає виключно джерелом інформації або перевіряючим готового коду, така тенденція зберігатиметься й надалі. Діяльність викладача дедалі більше набуває рис наставництва, модерації та консультування, а особливої цінності набуває його здатність формувати проблемні ситуації, організовувати дослідницьку та проектну діяльність, розвивати критичне мислення студентів та навчати їх ефективною й відповідальною взаємодією з AI-системами [4; 6].

Таким чином, сучасна методика підготовки майбутніх вчителів інформатики в галузі навчання програмування поступово переходить від орієнтації на технічне відтворення програмного коду до формування комплексних інтелектуальних компетентностей. Найбільшої цінності набувають алгоритмічне та системне мислення, математична підготовка, здатність формалізувати задачі, аналізувати результати роботи AI-систем, працювати в міждисциплінарних командах і здійснювати критичне оцінювання цифрових рішень. За таких умов навчання вчителя інформатики перетворюється не лише на процес опанування мов і технологій, а на підготовку людини до професійної діяльності в середовищі інтелектуальних цифрових систем [2; 6].

Список використаних джерел:

1. Саух П. Ю. Сучасна освіта : портрет без прикрас : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. 382 с. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/8235/1/maket.pdf>
2. Russell Beale Computer Science Education in the Age of Generative AI (2025) URL: <https://arxiv.org/pdf/2507.02183>
3. Michael Gleeson Exploring the Use of Generative AI in Computer Science Education (2025) URL: <https://eurodljournal.com/articles/10.2478/eurodl-2025-0004>
4. Monib W. K. Generative AI and future education: a review, theoretical foundations, and future research directions. 2024. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC11622955/>
5. Zastudil C. et al. Generative AI in Computing Education: Perspectives of Students and Instructors. 2023. URL: <https://arxiv.org/abs/2308.04309>
6. Recommendations on the Use of AI in Informatics Education. Informatics Europe, 2025. URL: <https://www.informatics-europe.org/component/phocadownload/category/9-publications/27-recommendations.html?download=198%3Arecommendations-use-of-ai-in-informatics-education.pdf>

Зміст

Секція 1 : Трансформація освітнього процесу в закладах вищої освіти: інноваційні підходи, методи та технології навчання	
ПІБ автора, тематика тез	Сторінки
<i>Александрова Олена Юріївна</i> Психоемоційний стан викладачів і студентів у процесі освітньої взаємодії в закладах вищої освіти	3
<i>Бартенєва Ірина Олександрівна</i> Педагогічний потенціал групової навчальної діяльності як засобу розвитку культури спілкування здобувачів вищої освіти	6
<i>Бойко Ольга Павлівна, Халецька Катерина Віталіївна</i> Трансформація методики навчання програмування майбутніх учителів інформатики в умовах розвитку генеративного штучного інтелекту	11
<i>Болдарєва Ольга Миколаївна, Олефір Олена Іванівна</i> Інтерактивні цифрові технології як інструмент трансформації навчання вищої математики у ЗВО	15
<i>Гончар Наталія Петрівна</i> Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти засобами інтерактивних технологій	17
<i>Денисюк Ольга Василівна</i> Європейські стандарти в українському будівництві	20
<i>Дзівідзінська Ірина Сергіївна</i> Цифрова трансформація філологічної освіти: когнітивні виклики та методичні стратегії у сучасному закладі вищої освіти	23
<i>Дмитрашко Світлана Анатоліївна</i> Вивчення переговорних стратегій як інструменту представництва національних інтересів студентами спеціальності «Політологія»	25
<i>Дубова Світлана Вольтівна</i> Основи системного підходу до викладання транспортних дисциплін в межах освітньої програми «Міське будівництво та господарство»	28